

Pred upravnimi volitvami v Trstu

Zdaj je že uradno znano, da bodo v tržaški občini in pokrajini 6. junija, se pravi čez dobra dva meseca, upravne volitve. Volivke in volivci bodo v tržaški občini obnovili občinski svet, v vseh šestih občinah na Tržaškem pa bodo volitve za novi pokrajinski svet.

Kot vse kaže, bodo bližnje volitve potekale v znamenju ostre konfrontacije med Listo za Trst na eni in tradicionalnimi italijanskimi strankami na drugi strani. Lista za Trst je pred dnevi že imela prvo množično volilno zborovanje, na katerem so njeni znani prvaki jasno napovedali boj za doseg absolutne večine tako v tržaškem občinskem kot pokrajinskem svetu. Boj bo potekal pod geslom avtonomije za tržaško pokrajino, za integralno prosto cono ter proti italijansko-jugoslovanski industrijski coni na Krasu, čeprav je zadnja postavka takorekoč anahronistična glede na to, da o tej coni danes dejansko nihče več ne govori niti javno niti zasebno. Celotna propaganda Liste za Trst bo seveda bogato zažbeljena s protislovenskimi in protijugoslovanskimi gesli, saj je eden prvakov Liste na omenjenem zborovanju že vzkliknil: »Če se Slovenci ne počutijo dobro tu, naj gredo na drugo stran!«; mislil je seveda, naj gredo čez mejo.

Če sodimo po množici, ki se je udeležila tega zborovanja in zlasti po vzdušju, ki je vladalo v dvorani, moremo predvidevati, da bo Lista posegla v volilni boj s svojo že znano zagrizenostjo, ki je značilna za ljudi, ki se čutijo razočarane, opeharjene ali celo izdane. Prvaki Liste zelo spretno izkoriščajo taka čustva in prav tako spretno opozarjajo na hudo rano italijanskega političnega življenja, se pravi na degeneracijo vloge in nalog političnih strank, ki si zadnja leta čedalje bolj lastijo pravice, za katere so pristojni drugi organi in institucije države, kot so na primer parlament, vlada, dežele, občine itd. Množica seveda ne ve, da so se predstavniki Liste obnašali prav enako ali morda še slabše, ko so bili na oblasti v tržaški občini, saj kot nam pravijo poznavalci razmer, kdor ni bil »njihov«, ni prišel na županstvo do besede v nobenem pogledu.

Kako na to jasno začrtano fronto odgovarjajo tradicionalne italijanske stranke? Če izvezemo italijansko komunistično

dalje na 4. strani ■

Neprijetno presenečenje IZ SALVADORA

V nedeljo so bile v mali srednjeameriški državi Salvador, na katero pa je danes poleg Poljske osredotočena pozornost sveta, parlamentarne volitve, ki naj bi bile končno razčistile politični položaj v državi in napravile s tem konec dolgi in krvavi državljanski vojni med desničarskimi in levičarskimi političnimi skupinami, ob pasivnosti vsaj relativne večine prebivalstva. Zgodilo pa se je nasprotno: zdaj po volitvah se kaže položaj še bolj zapleten in državljanska vojna ter teror grozita postati še bolj krvava. Lahko se reče, da so prinesle nedeljske volitve v Salvadoru neprijetno presenečenje za vse, ki so imeli z njimi opraviti v pozitivnem ali negativnem smislu, tako za tiste, ki so bili zanje, kot za tiste, ki so bili proti njim, za tiste, ki so se zanašali nanje, kot za tiste, ki se niso nič obetali od njih. Tudi tisti so ostali razočarani. To se zdi paradoks, a je res.

Nima pomena navajati zgodovine državljanske vojne v Salvadoru, ker je dovolj znana. V bistvu gre za oborožen spopad med skrajno desnico, za katero stojte veleposestniki, lastniki kavni, sladkornih in drugih plantaž, ki razpolagajo z velikimi površinami zemlje, in vojaški krogi in skrajno levico, pri kateri pa niti ne gre toliko za kak izkoriščani podeželski prole-

tariat, ki je v glavnem pasiven, ker je politično in socialno nezaveden, ampak za pristaše raznih revolucionarnih ideologij, od marksističnih do krščansko-socialističnih in anarho-utopističnih, ki se navdihujejo od »komunizma« nekdanjih Inkov. Pristaši teh ideologij pa prihajajo največ iz vrst mestnega prebivalstva, meščanstva, bi lahko rekli, kot v vsej Srednji in Južni Ameriki, s čimer si je pojasniti, da niso zakoreninjeni v pravem podeželskem agrarnem proletariatu, na katerega zato izvajajo pritisk. Stvari so, kot vidimo, politično zelo komplicirane, tudi če se ne spuščamo v vprašanje političnih programov.

Kot povsod, kjer so v teku oboroženi spopadi, mešata po kotlu tudi ameriška in sovjetska politika, da ne govorimo o aktivnosti njunih tajnih obveščevalnih služb in o Kubi. Znano pa je tudi, da kjer je na delu veliko kuharic, se kosilo vedno prismoji, in tako se je zgodilo tudi v Salvadoru.

Junta, ki je prišla na oblast z vojaškim udarom 18. oktobra 1979 in ki je bila sestavljena iz dveh častnikov in treh civilistov, ni bila sposobna vladati, ker si ni bila enotna med seboj, in tako je izročila oblast državnemu in vladnemu predsedniku (voditelju krščanske demokracije) Jo-

dalje na 2. strani ■

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti o razvoju manjšinske zaščite

V petek, 26. marca se je sestalo deželno tajništvo Slovenske skupnosti in razpravljalo o sedanjem političnem trenutku s posebnim ozirom na zadnji razvoj vprašanja globalne zaščite slovenske narodnostne skupnosti, ki prebiva na ozemlju dežele Furlanije-Juljske krajine.

V tem pogledu je deželno tajništvo SSk pozitivno ocenilo dejstvo, da se je pred kratkim v senatni komisiji za ustavna vprašanja formalno začela razprava o zakonski zaščiti slovenske manjšine, na osnovi doslej predloženih osnutkov PSI, KPI, SSk in KD.

V zvezi s tem izraža SSk svoje zadovoljstvo, da se je takó vprašanje naše zaščite v parlamentu premaknilo z mrtve točke, in pričakuje, da se bo pravkar začeta razprava čimprej nadaljevala in da bo tudi vlada sama čimprej predložila svoj zadevni zakonski predlog. Pozitivno je tudi stališče omenjene senatne komisije, da

je pripravljena srečati se z različnimi slovenskimi predstavniškimi organizacijami. V ta namen je strankino tajništvo sklenilo, da v primernem trenutku omogoči srečanje med senatno komisijo za ustavna vprašanja in krovnim zastopstvom slovenskih organizacij. Zato je tudi v stalnem stiku s senatorjem Fontanarijem, ki je po zadnjih informacijah zamenjal nekega člana omenjene komisije in tako postal njen polnopravni član. Z veseljem se je odzval vabilu SSk, da v prihodnjem mesecu obišče našo deželo.

V ostalem deželno tajništvo SSk meni, da je vprašanje zaščite v tem trenutku v izredno košljivi politični fazi, ki jo morajo manjšinske sile pravilno vrednotiti in z resnimi pobudami izkoristiti v svoj prid.

Končno je deželno tajništvo SSk obsojalo zadnje dogodke na nekaterih višjih srednjih šolah v Trstu. Zadevne zasedbe

dalje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 4. aprila, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojani; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Dežela bedakov«; Po Japonskem ljudskem motivu napisal Marjan Kravos; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 5. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna kozmetika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Beseda in pesem; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Količek za mlade filateliste; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Rabindranath Tagore: »Dom in svet«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Računalnik v službi človeka; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 6. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Dogajanja iz polpretekla dobe; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Ali ste že prebrali? 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nejenke bajke za najmlajše; 14.30 Pesmi brez besed; 14.55 Na šezik; 15.00 Postni govor; 16.00 Pripoved partizanskega častnika; 16.35 Evergreeni; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Z besedo o glasbeni umetnosti; 18.00 Aleksander Marodič: »Moja«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 7. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovensko planinstvo na Tržaškem od začetkov do danes; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna kozmetika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 13.40 Instrumentalni solisti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški količek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Rabindranath Tagore: »Rom in svet«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.35 Motivi z malega zaslona; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pevski zbor učiteljskega »Anton Martin Slomšek« v Trstu; 18.00 Pesniki so čudenje sveta; 18.40 Iz beležke Miroslava Košute; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 8. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Doma in ljube; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Pravica do pokojnine in socialnega varstva; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Domači obrazi; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Baritonist Emilio Curiel in pianistka Neva Merlak; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 9. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Stilno pohištvo; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu — Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški količek: »Kako - zakaj - odkod«? 14.30 Roman v nadaljevanjih: Rabindranath Tagore: »Dom in svet«; 15.00 Postni govor; 15.15 Film in filmska glasba; 16.00 Živozeleno; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Avgust Ipavec: Križev pot, oratorij za mešan zbor in otroški zbor, soliste in orkester; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Kako ti je ime?; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 10. aprila, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Videti, vedeti, vaditi — mali leksikon telesne kulture; 9.30 Onkraj zvezd, literarni fragmenti v prozi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas' b'le«, glasnik Kanalske doline — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.55 Naš jezik; 15.00 Diskoteka je vaša; 15.30 Dijaška tribuna; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 17.40 Alojz Rebula: »Pila-tova žena«; drama; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Neprijetno presenečenje iz Salvadora

■ nadaljevanje s 1. strani

seju Napoleonu Duarteju kot predstavniku najmočnejše stranke, in podpredsedniku J. A. Gutierrezu, vrhovnemu poveljniku oboroženih sil. Ob tej priložnosti so bili izključeni iz vlade predstavniki zmerne levice. In latentni spopad med levico in desnico se je razvnel z vso silovitostjo, ne da bi bil mogel Duarte kaj storiti, da bi ga omilil ali celo končal.

Mislil je, da se mu bo to posrečilo po volitvah, na katerih je upal dobiti absolutno večino, zanašajoč se na to, da so ljudje naveličani državljanske vojne in strašnih krvavih žrtev v njej in da bodo spoznali, da je njegova Krščanska demokracija edina dovolj močna in sposobna politična sila v državi, da spet napravi red v njej in ji zagotovi demokratični razvoj. Toda že do- slej se je morala, kot rečeno, njegova vlada opirati na vojaške kroge, za katerimi stoji skrajna desnica in zlasti zloglasni voditelj klavskih »skupin smrti« major d'Aubuisson. Duarte, ki je prepričan demokrat in je zaradi tega že trpel v ječi in bil mučen, je bil že do- slej v hudem precepu. Moral je sklepati kompromise s skrajno desnico, ali pa bi moral odstopiti in prepustiti vso oblast skrajni desnici. Vztrajal je, v upanju, da bodo volitve njemu v prid spremenile ta položaj.

Toda pri nedeljskih volitvah je dobila Krščanska demokracija samo 41,35% glasov. Skrajnodesničarska stranka Arena je dobila 28,64% glasov in druga skrajno desničarska stranka »Narodna sprava« 16,98 odstotkov glasov. Ostali glasovi so šli »Demokratični akciji« in drugim strankam zmerne desnice.

Tako se je uštel Duarte in ostal razočaran kljub svoji izredni in obupno pogumni aktivnosti v volilnem boju. Razočarani

so ostali seveda tudi skrajni desničarji, ki so upali, da bodo tako zastrašili volilce, da bodo prejeli večino glasov. Razočarana pa je ostala tudi gverilska levica, in to kar iz dveh vzrokov. Predvsem je hotela s terorjem odvrniti ljudi od volišč, da bi se lahko sklicevala na to, da stoji ljudstvo za njo, če bi se bila večina volilcev vzdržala volitev. To pa se ni zgodilo, kajti velika večina volilcev se je podala na volišče kljub nevarnosti, ki so jo predstavljali levi gverilci v zasedi, bodisi na poziv Duarteja bodisi iz simpatije do skrajne desnice ali iz strahu pred njenimi morilskimi in terorističnimi skupinami. Vsekakor pomeni vsaj relativna Duartejeva zmaga zaradi velike volilne udeležbe še dodatno razočaranje za gverilo, kajti s tem je bilo postavljeno na laž njeno geslo, da bodo volitve gola farsa, in njeno upanje, da bo po volitvah Duarte politično izginil in da bo imela opraviti politično samo še s skrajno desnico, kar bi ji neskončno olajšalo politični boj in verjetno tudi vojaško zmago in prevzem oblasti.

Razočarana je ostala zaradi tega seveda tudi Sovjetska zveza in z njo Kuba. A isto velja tudi za Združene države, ki so bile preveč gotove Duartejeve zmage in možnosti, da bo dosegel pomiritev v deželi. Ponovno se je pokazala osnovna šibkost ameriške obveščevalne službe, da verjame samo tistim obveščevalcem, ki govorijo tisto, kar ji je všeč, ne pa tistim, ki govorijo resnico, tudi če je neprijetna. To je vzrok, da ostane ameriška obveščevalna služba skoro vedno z dolгим nosom; tako je bilo v Vietnamu, tako se je zgodilo nedavno na Poljskem in tako zdaj v Salvadoru.

Zdaj preostane samo upanje, da se skrajnima desničarskima strankama v Salvadoru ne bo posrečilo sestaviti take koalicije, ki bi lahko prevzela vlado, in da bo Duarteju uspelo pridobiti za svojo koalicijo dovolj skupin iz zmerne desnice, med njimi Demokratično akcijo z njenimi 8,65% glasov, kar bi nanese na Duarteja točno 50% glasov. Za seboj ima tudi Cerkev, vsaj večino hierarhije. Vendar je vprašanje, če bo to dovolj proti vojski, desnemu terorizmu in veleposestnikom na eni strani in gverili, ki se rekrutira, kot rečeno, predvsem iz levih mestnih mladinskih gibanj na drugi strani. Vsekakor se ni mogoče izogniti ugotovitvi, da je salvadorsko ljudstvo v veliki meri samo krivo svoje nesreče zaradi svoje politične apatije, nezavednosti in oportunitizma. Kako more neko ljudstvo pričakovati v svoji domovini red, mir, demokracijo, blaginjo in varnost, če da nad 45,5 odstotkov glasov desnemu ekstremizmu in če podpira velik del naroda levi ekstremizem in s tem omogoča državljansko vojno.

Resnica je, da takih razmer, kot vlada- jo danes v Salvadoru, niso krive samo zunanje sile in tudi ne zgolj hudobija posameznikov, ampak predvsem politična nezrelost, kulturna zaostalost, pomanjkanje omike in še premočna zakoreninjenost v barbarski tradiciji določenih ljudskih plasti, ki se izraža v krvoločnosti. Salvador je zanimiv primer ne le za politologe in sociologe, ampak tudi za etnologue in zgodovinarje, kot očitna zavrnitev prelahkovernega optimizma v avtomatični napredek.

Položaj na Poljskem

Predsedstvo poljske republike je za prvi april sklicalo ponovno zasedanje parlamenta. Vest je javila poljska časnikarska agencija PAP.

Medtem se nadaljujejo komentarji po obisku, ki ga je opravil ministrski predsednik general Jaruzelski v Vzhodni Nemčiji. Občila v državah Varšavskega pakta poudarjajo prijateljske stike s Poljsko, vzhodnonemški časopisi pa še posebej izstopajo. Jaruzelski je prišel v Vzhodno Nemčijo predvsem v zvezi s težko gospodarsko krizo v domovini, v utemeljenem upanju, da bo pri zahodnih sosedih dobil podporo predvsem za industrijski sektor. Obisk pa je imel seveda tudi političen pomen, saj mora sedanji režim v Varšavi logično iskati zaslombo v taboru, iz katerega je po splošnem prepričanju prišla pobuda za vojaški udar sredi lanskega decembra.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE v Trstu

EDUARDO DE FILIPPO

DOLGONOGE LAŽI

V torek, 6. aprila 1982 ob 17. uri — Abonma red H

»Brez privilegijev ni enakopravnost«

Na povabilo Krščanske kulturne zveze in Združenja slovenskih duhovnikov na Koroškem je bil v soboto, 27., in v nedeljo 28. marca, na obisku med koroškimi Slovenci avstrijski zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschlaeger. V Domu v Tinjah je imel v soboto predavanje o temi »kristjanova odgovornost v političnem življenju«, v nedeljo pa je obiskal vas Sele, kjer se je poklonil spominu 13 vaščanov, ki so jih nacisti leta 1943 obglavili na Dunaju. Po predavanju je avstrijski predsednik odgovarjal na številna vprašanja, ki so mu jih postavljali poslušalci in so se tikala predvsem problematike slovenske narodne manjšine na Koroškem.

Tako je na primer avstrijski predsednik naglasil, da je treba manjšinam priznati nekatere privilegije, če hočemo, da bodo zares enakopravne z večino. Dejal je dalje, da je načelo individualnega prištevanja k manjšini veljavno le, ko se pripadniku manjšine ni treba bati kakih škodljivih posledic zaradi svoje odločitve. Končno je predsednik avstrijske republike zavzel stališče do dogodka v Žitari vasi, kjer so oblasti dale odstraniti dvojezične napise, ki jih je bil v notranjosti šolskega splotja postavil ravnatelj šole. Dr. Kirchschlaeger je dejal, da je treba to zadevo urediti po »načelu dvojezičnosti«.

Gre vsekakor za zelo pomembna izvajanja, ki bi jih morali upoštevati ljudje in krogi, od katerih je odvisna politika do slovenske manjšine na Koroškem. Prav tako pomembne so besede, ki jih je avstrijski predsednik spregovoril, ko se je poklonil spominu 13 vaščanov iz Sel, ki so bili med vojno obglavljeni. Dejal je namreč, da so ti Selani pomagali »reševati avstrijsko čast«. V Selah se je dr. Kirchschlaeger v nedeljo udeležil tudi slovenske maše, zbor »Planina«, ki letos obhaja 80-letnico obstoja, pa je na čast odličnega gosta zapel nekaj pesmi.

—o—

FRANCIJA PO ATENTATU

V Franciji si preiskovalci še niso na jasnem, kako je prišlo do bombnega atentata na vlaku Pariz - Toulouse, ki je pred dnevi terjal 6 življenj, medtem ko je 27 potnikov zadobilo poškodbe. To je prvi smrtni atentat na francoskih vlakih v zadnjih letih. Odgovornost za krvavo dejanje baje nosi baskovska organizacija Eta.

Pazimo na pravilno obliko svojega priimka

Na žalost je med Slovenci še vedno veliko ljudi, ki nič ne dajo na svoj priimek. Vseeno jim je, če jim ga kak birokrat ali šovinist na kakem dokumentu popači. Tako se še vedno dogaja, da imata dva brata različna priimka, čeprav je različnost samo v kaki strešici premalo ali preveč ali v kaki vrinjeni ali izpuščeni črki. Kdor ne pazi ali ostane brezbrizen in ne zahteva popravka, mu ostane popačen priimek, najprej na enem, a s časom na vedno več in končno na vseh dokumentih, kar ima lahko tudi neprijetne in celo hude posledice na sodiščih, pri sklepanju porok, pri postopkih za dediščino in seveda pri vnovčevanju čekov v bankah.

Priimek je del človekove osebnosti in kdor je brezbrizen do tega, kako drugi pišejo njegov priimek, s tem dokazuje, da nima prave osebnosti in da je podložniška duša. Mnogi Slovenci nosijo danes grdo popačene priimke, ne samo zaradi potujčenja v času fašizma, pa si jih še niso dali popraviti, ampak tudi zaradi nemarnosti ali samovolje raznih slovenskih uradnikov in brezbriznosti župnikov in učiteljev v prejšnjih časih, ko so vpisovali novorojenčke oziroma krščence ali vpisovali v šole ali izdajali šolska spričevala. Tako so marsikoga oropali v priimku kakega samoglasnika. Iz priimka Furlan so napravili Frlan, včasih tudi Ferlan, iz Germeka so napravili Grmeka, iz priimka Gerlj je nastalo Grlj, česar v tujini sploh nihče ne bi znal izgovoriti, iz Škerka je nastalo Škrk, Derhovšek je postal Drnovšek, iz Hervatina ali Hrovatina Hrvatina, iz Hervatiča ali Hrovatiča Hrvatit. Kakšen Gerdina je postal Grdina, Geržinič Gržinič, Merhar pa Mrhar in tako naprej.

Marsikdo misli, da lahko začne pisati svoj ali tuji priimek čisto nemarno, fonetično ali naslonjeno na kako drugo podobno besedo, ne da bi vedel, da priimki niso podvrženi navadnemu pravopisu in da je nastanek priimkov še zelo malo raziskan, zato skoro nikoli ne moremo reči, da je pomen priimka res tak, kot se nam zdi. Priimki imajo skoro vedno svoj izvor zelo daleč v zgodovini in njihov dobesedni pomen ni skoro nikoli tak, kot se nam zdi na prvi pogled. Tako npr. priimek Muha, ki med Slovenci ni tako redek, gotovo ne pride od muhe, ampak je davnega izvora in pomeni po vsej verjetnosti Mož ali Mladenit. Sin, kot menijo ugledni evropski etimologi. Tudi priimek Cunja ne pride od

cunje, ampak je najbrž gotskega izvora in pomeni čisto nekaj drugega. Priimek Gajšek npr. je istega izvora kot priimek Zajšek, a nimata nič opraviti niti z gajem niti morda z zajcem, ampak pomenita dobesedno Kozja brada. Neki daljni prednik v davni dobi je bil značilen po tem, da je nosil kozjo brado. Družine, ki se pišejo Kralj, seveda niso kraljevskega rodu, ampak pride njihovo ime po zamenjavi glasov od imena Karl. Ta beseda pa je pomenila v davnem času enostavno mož. Navadno reven, a svoboden mož.

Skoro vsak slovenski priimek je starejši kot večina plemiških priimkov pri drugih narodih in ima vsaj v jezikoslovnem pogledu nadvse zanimivo zgodovino, na katero bi morali biti njihovi nosilci ponosni, ne pa da si jih dajo tako lahko popačiti ali celo potujčiti. Kdor se npr. danes v Slovenski Benečiji popačeno italijansko piše Chinese, pač ni kitajskega rodu, kot bi se zdelo, ampak izhaja njegov priimek iz slovenskega priimka Knez, kar pa je najbrž v davnem času pomenilo Bogat kmet, Bogatin; manj verjetno je, da izhaja iz besede knez v pomenu kralj, vojvoda. A to je vendarle bolj možno, kakor pa da je bil kak prednik tega človeka Kitajec.

Slovenske družine naj bi začele zbirati stare dokumente o svojem rodu, se pozanimale za to, v kaki obliki je bil njihov priimek vpisan v krstne in smrtne knjige v župnijah, kjer so bivali njihovi predniki, in naj bi počasi sestavile svoj rodovnik, ali celo kratko zgodovino svojega rodu, kolikor jo je mogoče razbrati iz ohranjenih dokumentov, župnijskih in katastrskih knjig, iz seznamov raznih obrtnikov in trgovcev ali tudi iz zgodovinskih del, ki iz tega ali onega vzroka omenjajo njihove prednike, npr. zaradi naborov ali v seznamih kmetov, ki so morali plačevati desetine, v takojimenovanih urbarjih, ali iz kakih drugih listin. In kolikor je le mogoče, naj bi vsakdo, ki je zaveden Slovenec in ki kaj da na svoj lastni rod in priimek, obnovil svoj priimek v njegovi pristni stari obliki, čeprav v modernem pravopisu, a ne da bi zapadli v barbarsko pretirano fonetiziranje z izpuščanjem samoglasnikov in raznih soglasnikov. Marsikdo bo spoznal, da ima njegov priimek čisto drug pomen, kot je mislil doslej, in najbolj čudni priimki imajo navadno najlepšega in najbolj zanimivega za zgodovinarja in jezikoslovce.

B. H.

—o—

Trajekt Columbia srečno pristal

Ameriški trajekt Columbia je v torek nekaj minut po 18. uri po italijanskem poletnem času srečno pristal na oporišču White Sands v Novi Mehiki. S tem se je uspešno končala tretja vesoljska misija tega vozila, s katerim se je začelo novo obdobje vesoljskih potovanj, v kolikor gre za vozilo, ki ga je moč uporabljati za nedoločeno število poletov. Columbia, ki je imela na krovu dva pilota, je bila na poletu okoli naše Zemlje osem dni. Po prvotnem voznem redu bi bila morala pri-

stati dan prej, vendar so bile vremenske razmere tako neugodne da je ameriška vesoljska ustanova NASA morala za 24 ur podaljšati ta polet. Uspeh tretje misije Columbie je tudi v tem, da poleta ni bilo treba prekiniti, ko se je pred nekaj dnevi pojavila na krovu okvara na radiodajnih napravah. Pilota Lousma in Fullerton sta v trenutku, ko se je vozilo dotaknilo domačih tal, slišala v slušalkah dobrodošli stavek operativnega centra: »Dobrodošla domov, dobro sta vozila!«

DEŽELNO TAJNIŠTVO SLOVENSKE SKUPNOSTI

■ nadaljevanje s 1. strani

proti »dvojezičnosti« in druga demagoška gesla proti manjšinski zaščiti pričajo, da bi nacionalistični krogi hoteli zaostriti politično ozračje pri nas pred junijskimi volitvami. Po drugi strani pa pomenijo, da je bilo na področju objektivnega informiranja italijanskih someščanov, zlasti mlajših, prav malo storjenega tudi s strani demokratskih političnih sil, ki v svojih programih drugače zagovarjajo medsebojno sožitje in enakopravnost.

Poslanec Bressani v DSI

Krščanskodemokratski zakonski predlog za zaščito slovenske manjšine v Furlaniji-Juljski krajini — o tem je pred dnevi v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu govoril poslanec Piergiorgio Bressani, ki je podpisnik predloga v poslanski zbor-

ni zakonski predlog. Stranka relativne večine je bila namreč mnenja, da mora o tako delikatnem vprašanju dati vlada zakonsko pobudo, ki naj bi prišla na podlagi zaključkov takomenovane komisije Casandro. Ker ni prišlo do skupnih zaključkov komisije, vzrok je predvsem v novih vsedravnih političnih razmerjih, je bila KD prisiljena, da že predloženim zakonskim predlogom doda svojega. Obenem je poslanec Bressani tudi odgovoril na očitke, da je zakonski predlog omejevalen v primerjavi z ostalimi. Po njegovem se je KD odločila za pravno ureditev bistvenih problemov manjšine, kot sta pravica do uporabe materinščine in šola, ostali problemi pa naj bi bili rešeni v okviru drugih posebnih zakonov.

Sledila je diskusija, v kateri je prof. Samo Pahor očital Krščanski demokraciji, da diskriminira Slovence v videmski pokrajini, dr. Legiša, da zahteva od prebivalcev, da se izrazijo o narodnostni pripadnosti, prof. Merku, da ne upošteva realnosti v Benečiji, dr. Škerk, da se ne dotika gospodarskih aspektov, dr. Dolhar, da se sooča s slovensko stvarnostjo po treh deset-

dalje na 7. strani ■

Pred upravnimi volitvami v Trstu

■ nadaljevanje s 1. strani

partijo, ki se že nekaj časa pripravlja na volilno preizkušnjo, ugotavljamo, da ostale italijanske stranke še vedno spijo »spanje pravičnega«. O Krščanski demokraciji v Trstu že dalj časa takorekoč ni ne duha ne sluha, ostale manjše stranke pa je Lista bila že pred leti tako hudo oklestila, da si še niso mogle opomoči. Komunistična partija pa po našem ne more biti sama resna alternativa Listi, ne glede na dejstvo, da se prav v tem času nahaja v znatnih notranjih težavah (zadeva Poljske, spor z Moskvo, spodrsrlaj v zvezi z objavo potvorjenega dokumenta v listu l'Unità itd.). Vse te stranke bodo seveda prisotne na volitvah in bo gotovo prišlo do merjenja sil med Listo in njimi, vendar ima v tem boju do zdaj po našem precejšnje prednost Lista, tudi glede na to, ker vsa njena politika dejansko temelji na iracionalnih dejavnikih in na demagogiji.

V tako čudnih razmerah in okoliščinah bodo čez dva meseca poklicani k volilnim žaram tudi slovenski volivci in volivke v tržaški občini in pokrajini. Pri tem bi morali, kot je naravno, priti bolj kot kdajkoli do izraza njihova pravica in dolžnost, da predvsem branijo in ščitijo svoje lastne koristi. Kako? Po našem jih bodo najbolje branili in ščitili, če bodo čimbolj enotno in samostojno nastopili na volitvah, ker je to pogoj za izvolitev takega predstavništva v tržaški občini in pokrajini, kot ustreza njihovemu dejanskemu številu ter volilni moči. Če je bilo slovensko predstavništvo vedno nujno, je to v tem času naravnost krvavo potrebno, tudi in predvsem glede na prizadevanja za doseg ce-

Glashena matica — koncertni abonma — sezona 1981/82, 9. abonmajski koncert v ponedeljek, 5. aprila, ob 20.30 v Kulturnem domu, ul. Petronio 4, mešani pevski zbor OBA-LA iz Kopra. Dirigent: Mirko Slosar.

lovite zakonske manjšinske zaščite, ki bodo v prihodnjih mesecih prav gotovo odločilna. Prav je, da Slovenci na Tržaškem o nastopu na bližnjih volitvah že zdaj resno in temeljito razmišljajo, pri čemer ima seveda veliko odgovornost Slovenska skupnost kot politična sila, ki ima možnost, da okrog sebe zdaj zbere čimvečje število slovenskih volivk in volivcev.

—o—

UMRL JE KARL ORFF

V Münchnu so sporočili, da je v ponedeljek, 29. marca, umrl v starosti 86 let skladatelj in glasbeni pedagog Carl Orff. Že v starosti 16 let je pričel s svojim skladateljskim delom. Navdihovali so ga Debussy, Richard Strauss, Arnold Schönberg in Claudio Monteverdi. Izoblikoval je izvirno umetniško ekspresivnost. Bil je mojster še zlasti pri ustvarjanju scenskih del, med katerimi je najbolj znana scenska kantata Carmina Burana.

E. F.

NAGRADA IZ SKLADA DUŠANA ČERNETA

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, Donizettijeva 3, bo v ponedeljek, 5. aprila, slovesnost ob podelitvi nagrade iz Sklada Dušana Černeta. Na večeru bo prof. Pavle Merku govoril o Trinkovem koledarju, ki prejme letošnjo Černetovo nagrado. Začetek ob 20.15.

nici. Govornika je predstavil predsednik društva Pahor, ki je poudaril, da je bil poslanec Bressani 5 let podtajnik v predsedstvu ministrskega sveta.

Poslanec Bressani je obrazložil razloge, ki so Krščansko demokracijo dovedli, da je šele pred nedavnim predstavila last-

Slovenski profesorji šolskemu skrbniku v Trstu

Profesorski zbori slovenskih srednjih šol v Trstu so naslovili na šolskega skrbnika v Trstu naslednje pismo, ki so ga poslali v vednost tudi prosvetnemu ministru v Rimu:

»Dejstvo, da so dijaki nekaterih višjih srednjih šol z italijanskim učnim jezikom v Trstu zasedli svoje zavode iz protesta proti zakonskim predlogom za globalno zaščito slovenske manjšine in domnevnim nevarnostim dvojezičnosti, dokazuje, da so v velikem številu zelo slabo informirani, kar odpira tudi vprašanje, koliko šole z italijanskim učnim jezikom informirajo in vzgajajo na področju narodnega vprašanja, sožitja in pluralizma.

Ker ste na pokrajinski ravni odgovorni za dobro poslovanje šole, mislimo, da so v Vaši pristojnosti pobude za odpravo takega stanja. Na prvem mestu se nam zdi nujno, da bi naslovili učnemu osebju šol vseh vrst in stopenj z italijanskim učnim jezi-

kom primeren poziv, naj se z resnostjo, ki jo zahteva delikatno vprašanje, poglobi v poznavanje slovenske manjšine in njenih pravic, kakor tudi da z demokratičnim pristopom k obravnavi tega vprašanja v razredu prispeva k taki državljanski vzgoji, kakršno zahtevata republiška ustava in demokratična ureditev države. Na drugem mestu se nam zdi, da bi s primernimi pobudami v okviru obstoječih možnosti in struktur za izpopolnjevanje učnega osebja nudili vsemu osebju šol z italijanskim učnim jezikom primerno informacijo o slovenski manjšini in njenih zahtevah ter o obveznostih republike do jezikovnih manjšin. Omejenost in sporadičnost izbruhov nestrpnosti, ki je sad glasnih skupnic, ne moreta biti opravičilo za odsotnost informativne in pedagoške dejavnosti, ki naj prispeva k boljšemu sožitju in odpravljanju nevarnih predsodkov.«

»Krčmarica« v Baragovem domu

V okvir praznovanj sv. Jožefa, zavetnika ricmanjske župnije, sodi gostovanje dramskega odseka Prosvetnega društva »Štandrež«, ki je v nedeljo, 21. marca, urizoril v Baragovem domu v Ricmanjih komedijo »Krčmarica« znamenitega klasika gledališke umetnosti Carla Goldonija. Igra je na prvi pogled lahka, v resnici pa je zelo zahtevna, saj so se z njo kosale največje italijanske gledališke skupine.

Vlogo živahne in prikupne krčmarice je igralsko dovršeno podala Majda Paulin. Odurnega sovražnika ženskega spola viteza Ripafratta, ki pa se prelevi v oboževal-

ca, je zelo prepričljivo odigral Božidar Tabaj. V vlogi dostojnega plemika Albafiorita je nastopil Marjan Breščak, v vlogi skopega markiza pa Jordan Mučič. Dobro sta se odrezala Marko Brajnik kot Fabricij in Rudi Šuligoj v vlogi sluga. Ljubki sta bili »igralki« Silvana Znidarčič in Vanda Srebotnjak. Izvrstna je bila šepetalka Marinka Leban. Tudi scene in kostumi so bili okusni. Delo je odlično režiral Emil Aberšek.

Nastop štandreških igralcev je naravnost navdušil občinstvo.

Poskusi ustvarjanja napetosti tudi na Goriškem

Val protestov, ki so jih desničarske in nacionalistične sile sprožile v Trstu na raznih šolah, je zajel deloma tudi Goriško. Tudi tu so nekateri skrajneži skušali ustvariti neko napeto ozračje s tem da so hoteli študirajočo mladino pripraviti do te-

ga, da bi protestirala in manifestirala proti takozvanemu »bilingvizmu«. Kaj bi to pomenilo, pa si še sami niso na jasnem. V razgovoru z nekaterimi študenti ali pa tudi (na žalost) določenimi goriškimi politiki, postane takoj jasno, da še sami ne vedo, katere so obveznosti države do naše narodne skupnosti ali katere so zahteve Slovencev in kaj pomeni zaščita, ali pa to, da sploh niso seznanjeni, da so bili predloženi zakonski osnutki za globalno zaščito. Praktično so nekateri izrabili priložnost, da bi neseznanjene študente nahujskali proti Slovincem in podali neobjektivno sliko naših zahtev; skratka da bi ustvarili ozračje nestrpnosti, sovraštva in prezira do slovenske manjšine. Poskusi pa se niso obnesli, ker so študentje znali pravilno reagirati na nastavljen past in so po demokratičnem soočanju odločili, da ne nasedajo mahinacijam skrajnežev.

Zadeva je prišla tudi v občinski svet, ki se je sestal v ponedeljek in številni svetovalci ter člani odbora so obsodili fašistične demonstracije proti Slovincem. Zadevo je sprožil svetovalec Waltritsch, spregovorili pa so še Mermolja, Bratuž, Fornasir in sam župan Scarano, ki so obsodili fašistične izgrede in poudarili, da mora ob tem vprašanju prevladati zmernost in da je potrebno seznaniti italijanske državljane o pravicah Slovencev. Nastopil je tudi neofašist Baiocchi, ki je dejal, da bo njegova stranka začela boj proti prevelikim zahtevam Slovencev in da so demonstracije teh dni komaj začetek tega boja.

Odbojka na Goriškem

Moška D liga:

Olympia - Terpin — Nuova pallavolo Trieste 1:3 (13:15, 9:15, 15:5, 7:15)

OLYMPIA - TERPIN: Špacapan, Cotič Marko in Štefan, Kuštrin, Dornik, Terpin, Markožič.

V soboto se je ekipa Olympia-Terpin srečala z najmočnejšim in najnevarnejšim nasprotnikom, ekipo NP Trieste, ki jo tvorijo večidel igralci, ki so svoj čas gostovali v A ligi. To je edina nepremagana šesterka, ki je vrh tega do sobote izgubila samo tri nize v vsem prvenstvu. Že v začetku smo takoj zapazili brezhibno igro Tržačanov. Kljub temu moramo reči, da so se tudi Goričani res potrudili in so v soboto odigrali najbrž svojo najlepšo tekmo v tem prvenstvu. Škoda le, da niso imeli dovolj učinkovitega bloka, da bi z njim ustavili precizne nasprotnikove napade.

I. moška divizija:

Olympia — CP Pieris 3:1 (15:13, 15:5, 8:15, 15:7)

OLYMPIA Sirk, Uršič, Špacapan Ivo in Simon, Terpin, Cotič Igor in Robert.

Goričani so odpravili nasprotnika brez težav. Edini spodrsljaj je bil v tretjem nizu, ko so Goričani zaradi tehničnih napak zaostali in popustili.

Posebno je treba pohvaliti mlajše igralce, ki vidno napredujejo.

G. R.

Poravnajte naročnino!

O izboljšanju cestnih povezav na Goriškem

Cesta, ki pelje iz Gorice proti Trzinu preko Dola in Jamelj, je važna prometna pot, ki nujno potrebuje razširitve. Predvsem zaradi hitrejšega povezovanja med goriško obmejno postajo in bodočim tovarnim postajališčem in Trzinom, od koder se cesti potem odcepi proti Trstu in proti Červinjanu. Gre skratka za povezavo med goriškim križiščem, ki je važno zaradi svoje lege med Vipavsko dolino (in dalje z osrednjo Slovenijo ter Vzhodnimi državami) in Padsko nižino, to se pravi nekako med zahodno in vzhodno Evropo. Zaradi turističnih in zlasti gospodarskih pogojev pa je to evropsko vozlišče treba povezati tudi z glavnim cestnim omrežjem v srednji Evropi.

Če do tega ne bo prišlo, bo Gorica in celotno njeno zaledje popolnoma odrezano od velikih prometnih tokov, kar bo skrajno negativno za mesto Gorico in njeno pokrajino. To je sicer vprašanje, ki zadeva mednarodne odnose in rešitve na evropski ravni; na Goriškem je bilo že več pobud, da bi to vprašanje začeli koreniteje reševati in da bi dobili ustrezne rešitve

in daljnosežne predloge. Vprašanje, ki je pa nekoliko bolj lokalnega značaja, a vsekakor zelo važno tudi v širšem pogledu, je posodobitev cestnih infrastruktur med Gorico in Trzinom; tiče se pa tudi dveh slovenskih občin, to je Sovodenj in Doberdoba. Zato je goriška pokrajina dala pobudo za sestanek med predstavniki vseh štirih občin, da bi si izmenjali stališča in pregledali možnosti čim boljšega povezovanja med goriškim prostorom in trziško cono, to je z morjem. Tako je bil prejšnji teden na pokrajini sestanek, ki ga je odprl predsednik pokrajinske gospodarske komisije svetovalec Jože Cej in so se ga udeležili goriški župan Scarano, iz Doberdoba Lavrenčič, sovodenjski podžupan Klemše in trziški podžupan Padovan, predsednik pokrajinske komisije za izvajanje Osimskih sporazumov Poletto in inženirji, tehniki ter načrtovalci pokrajine. Cesto po Dolu naj bi usposobili za hitri promet, razširili na območju občine Doberdob (pri Vižintinih in na Palkišču), v Jamljah pa naj bi zgradili predor do avtoceste pri Moščenicah.

Posvet SSG v Gorici

V Kulturnem domu v Gorici je bil v ponedeljek posvet o vlogi Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Predsednik Bogo Samsa je v uvodnem poročilu dejal, da se gledališče zavzema za širši in angažiranejši pristop mladim. Že pri tržaškem posvetu je bilo moč ugotoviti, da so mnena o kulturni politiki Slovenskega gledališča različna, vendar to pomeni le bogastvo stališč. To pa obenem daje jamstvo za repertoar širokega razpona, ki po eni strani ne sme biti kompromisen, po drugi strani pa mora vsebovati dela visoke umetniške ravni. V razgovoru, ki je sledil, je bila poudarjena potreba po poletni sezoni, ki pa predstavlja novo težko finančno breme za gledališče. Nadalje je bil govor o nedeljskih predstavah v goriškem abonmaju, ki so bile nekajkrat slabo obiskane, vendar je bilo poudarjeno, da je z njimi treba nadaljevati. Obenem pa se tudi odpirajo možnosti za študentski abonma v Gorici. Vodstvo gledališča namerava še pred odobritvijo repertoarja za prihodnjo sezono sklicati še en posvet, ki pa bo posvečen v glavnem prav problemom okrog repertoarja.

PRIPRAVE NA OBISK SLOVENCEV IZ BELGIJE

Na prvi seji ZSKP po občnem zboru (seja je bila v Katoliškem domu v ponedeljek, 29. marca) so zastopniki društev in organizacij najprej izvolili odbor Zveze. Nato so razpravljali o obisku naših rojakov iz Belgije, ki bodo prišli na Primorsko v tednu po Veliki noči. Gre za pevski zbor »Slomšek« in folklorno skupino »Vesela pomlad«, ki bosta gost na Goriškem in Tržaškem od torka, 13. do sobote, 17. aprila. V sredo bodo nastopili na Tržaškem, naslednji dan si bodo ogledali Benetke, v petek bodo imeli koncert in folklorni nastop v Katoliškem domu, v soboto pa se bodo v Števerjanu poslovili od Goričanov in se vrnili v Belgijo.

V nadaljevanju seje so odborniki razpravljali o nekaterih gostovanjih, ki jih bodo koroški Slovenci imeli na Goriškem in ki sodijo v okvir kulturnega sodelovanja med ZSKP in Krščansko Kulturno Zvezo iz Celovca. Sledila so poročila zastopnikov raznih društev in zborov o preteklem in bodočem delovanju. Tako je na primer zbor Rupa-Peč gostoval na reviji Koroška poje in Primorska poje, preuredili so si majhno dvorano za vaje in kulturne večere, v teku so priprave na tradicionalni Praznik frtalje v začetku maja. Zbor Lojze Bratuž je nastopil ob 20-letnici Katoliškega doma, pel je na reviji Primorska poje, drugo nedeljo maja pa bo imel koncert v cerkvi sv. Mavricija v Milanu. Dramska skupina iz Štandreža je nastopila s »Krčmarico« v Doberdobi, Desklah, Braniku, Ricmanjih, Števerjanu, zbor pa je pel na reviji Primorska poje. Števerjansko društvo pripravlja zamejski festival in nekatera gostovanja, zbor bo pel v Ljesah na zaključni Primorski poje. Zbor Mirko Filej je nastopil ob 20-letnici Katoliškega doma in preteklo soboto v Krminu na večeru, ki ga je organizirala občinska uprava. Smrekk je 18. marca priredil kulturni večer z recitalom in nastopom glasbene skupine Nova misel.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kaj piše »MLADIKA«

Izšla je dvojna, skupna druga in tretja številka »Mladike«. Na prvem mestu prinaša pogovor z deželnim poslancem Slovenske skupnosti dr. Dragom Štoko. Štoka predvsem pojasnjuje, zakaj je Slovenska skupnost vstopila v večinsko koalicijsko v deželnem svetu in kaj pričakuje od sodelovanja v njej.

Novelo za to številko »Mladike« je napisala Lenka Pahor. Novela ima naslov »Grenki praznik« — mišljen je Božič v notranje razbiti družini — in je nenavadno dobro napisana. Značaji so krepko zarisani, dogajanje je psihološko poglobljeno in preveva ga bridka tragičnost. Že dolgo nismo brali tako kvalitetne, umetniško tako močne slovenske novele. Kazi jo le nekaj stilističnih spodrslijajev, zlasti italijanski besedni red v nekaterih stavkih. To bi bilo morda uredništvo lahko popravilo.

Nadaljuje se dnevnik župnika Antona Kufola iz Slovenske Benečije, v katerem opisuje tokrat dogajanje iz časa razpada fašističnega režima in nemške zasedbe ter partizanske mobilizacije v septembru 1943. Ti zapiski so mnogo zanimivejši, kot so bili dosedanj, ter imajo tudi svoj pomen kot zgodovinski vir.

Ivo Jevnikar objavlja tehen članek pod naslovom »Naša zaščita: v parlamentu in pred ustavnim sodiščem«. V njem osvetljuje trenutno stanje v prizadevanju za uzakonitev zaščite slovenske manjšine v Italiji. Olga Lupinc piše tudi v tej številki v rubriki »Naš jezik« o slovenskem jeziku oziroma pravopisu, zlasti o pisavi na -lec ali -vec, in pravi, da ne dovolj jasna pravopisna določila »povzročajo zmedo in napake v pisa-

nju«, kar da lahko »ugotovimo, ko prelistamo nekaj časopisnih strani«. Lupinčeva zaključuje: »Tudi o teh težavah bo treba razmisliti in se odločiti za pravilno rešitev. Nam pa ne kaže drugega, kot da reformo o pisavi na -vec sami preizkusimo v praksi in se odločimo za rabo, ki nam je bližja«.

Martin Jevnikar objavlja v tej številki dolgo oceno o zadnjem Rebulovem romanu »Zeleno izgnanstvo«. Čeprav se Jevnikar ne spušča v kako temeljitejšo vsebinsko in estetsko razčlenbo romana, v oceni jasno izstopajo njegove dobre in slabe strani, po eni strani npr. izbran jezik, po drugi pa preobilje esejističnih vložkov in sentenc, kot so med drugim sentence o slovenskem narodu, ob katerih jasno čutimo, da jih narekuje pisatelju današnji položaj slovenskega naroda, a zvenijo anahronistično glede Slovencev v času tržaškega škofa Eneja Silvija Piccolominija. Jevnikar piše: »Vsi junaki imajo velik smisel za naravo in jo uživajo v vsej njeni lepoti. Roman je nabit z razpravami o veri, politiki, umetnosti, filozofiji, turški nevarnosti, ki jo občutijo zlasti slovenski ljudje, nastopata tudi dva vohuna, ki skušata Tilna pridobiti za politiko Celjskih grofov. Tako je roman vsebinsko bogat, manjka pa mu vsakdanjega življenja predvsem v Trstu in zaključene zgodbe. Trst v knjigi ne živi, Enej gre le v eno hišo na sprejem, kaj dela v škofiji, ne vidimo, največ se pogovarja s Tilnom, navadno v sentencah, Tilen vedno odrezavo, samozavestno in vsevedno. Kanoniki zborujejo samo pred škofovim

dalje na 7. strani ■

Mesečnik za male podjetnike

Nova številka revije »Apindustria«, glasila male industrije v Furlaniji-Juljski krajini, se začne z uvodnikom »Rdeče brigade v Furlaniji«, v katerem skuša Paolo Stefanato pojasniti, kako je bilo mogoče, da je pognal plevel Rdečih brigad korenine tudi v tej dozdevno tako urejeni, mirni, na tradicijo in na pošteno delo navezani deželi. Predvsem pa skuša raztolmačiti, kaj občuti prebivalstvo Furlanije, ko vidi, kako varnostne sile odkrivajo teroriste, teroristične brloge in celo teroristične ječe in morišča sredi krajev, ki so do nedavnega sloveli po svoji stari kulturi in miroljubnosti, kot npr. Tarcent. »Preostaja pač samo ugotovitev, da tudi mi živimo na tem svetu in da smo kot vsi izpostavljeni tveganjem tega sveta in njegovim protislovjem,« pravi Stefanato.

Nerio Tomizza piše v eseju »Politika in družba sta si preveč narazen«, da se večata razdalja in odtujenost med politično in družbeno stvarnostjo v Italiji, ker politične sile ne znajo prenoviti svojega jezika, svoje dejavnosti in svojega odnosa z državljani v skladu s spremembami, ki se dogajajo z vrtoglavi ritmom v omikani družbi. Glavna nevarnost, ki grozi zapleteni družbi, je v tem, da se njeni pripadniki boje zapletenosti in se ji izmikajo. V resnici pa je potrebno razumeti in razreševati zapletenost v skladu z dejstvi, razumeti probleme in, kolikor je le mogoče, sproti reševati zadeve, dan za dnem, ter vzgajati in spodbujati ljudi k odgovornosti.

Gianfranco Sorrentin prikazuje in tolmači načrt Mitterandove vlade za poživitev in razvoj male industrije, s posebnim poudarkom na pomoči malim industrijam tudi že pri njihovem ustanavljanju in pa pri njihovem uvajanju oziroma obvladovanju novih tehnologij.

Revija ugodno komentira pobudo neke banke za usmerjanje h kupovanju furlanskih izdelkov.

Francesco Capasso piše o odobritvi deželne proračuna Furlanije-Juljske krajine za leto 1982, od česar bo šlo 145 milijard lir za industrijo in 58 milijard za obrt, v okviru načrta za gospodarski razvoj.

Revija prinaša tudi izjave podpredsednika deželnega odbora in odbornika za industrijo De Carlia v prid male industrije.

Revija vsebuje nadalje članke o furlanski mali industriji stolov, o novi delovni pogodbi sindikata kovinarjev kot novem viru inflacije, o načrtih in njihovem financiranju pri nadaljnjem razvoju smučarskega središča Piancavallo — razvoj naj bi šel v prihodnjih letih pospešeno naprej, posebno kar zadeva gradnje — in drugem. Pravno in sindikalno je zanimiv članek Paola Perinija, če je lahko podjetnik nameščenec lastnega podjetja, in meni, da je to popolnoma v skladu z zakonodajo glede tistih podjetnikov oziroma delničarjev, ki tudi sami delajo v podjetju, saj morajo biti med drugim zavarovani za primer nesreče na delu. O mini-elektrarnah in njihovi ekonomski upravičenosti piše Chiara Selan. Na koncu pa najdemo še nekaj zanimivih člankov o praktičnih problemih in izkušnjah raznih malih podjetnikov, npr. kar zadeva produkcijo in zaščito raznih gradbenih materialov pred zimsko škodo, kot tudi o novih materialih za zidavo.

»Babica« in »Dedek« je lepo

Mladinski mesečnik Pastirček izhaja letos v naglem ritmu in je že prišel do šeste številke. To je gotovo dober znak za njegovo zdravje.

Na uvodnem mestu je objavljeno »Pismo katehistinje«, v katerem spominja otroke, da je Organizacija združenih narodov proglasila letošnje leto za »leto ostarelih ljudi«. »Vem, da boste napravili mnogo presenečenj in veselja svojim nonam in nonotom,« pravi, »pa tudi druge boste razveselili z uslugami, ki jih vi zmorete. Kaj vse ste že napravili in boste še! Predvsem boste ostarele in osamljene vedno lepo pozdravili, jim delali družbo, jim dali prostor v avtobusu, jim pomagali čez cesto, jim zapeli pesmice in še toliko drugega...«

Katehistinja pa ne bi smela pozabiti, da lahko razveselijo slovenski otroci svoje zavedne stare starše tudi s tem, da jih nagovorijo z lepima in starodavnima slovenskima izrazoma dedek in babica, namesto da si izposojamo Slovenci celo take intimne družinske izraze iz tujega jezika, ker se nam morda zdi, da zvenita tuji besedi bolj »intimno« — a zakaj neki? — ali ker nas je sram uporabljati v javnosti, to se pravi tudi na javnem kraju in pred drugimi, slovenski besedi. Če pa že zapišemo tuji besedi, naj bi vsaj takoj ob njima pristavili slovenski dedek in babica, da bi se naši otroci in vnuki navadili tudi nanji, ne pa da ju sploh pozabijo. Tako se lahko zgodi — in se dejansko tudi dogaja — še z mnogimi drugimi slovenskimi

besedami, pri tem pa se tako bahamo s svojo narodno zavednostjo in se gremo proslav bazo- viških junakov in Primorske, ki poje.

Na drugem mestu prinaša Pastirček sliko mladinskega zbora iz Bariloč v Argentini, ki je nedavno gostoval pri nas, in mu izraža priznanje.

Kazimir Humar je objavil v obliki dečkove šolske naloge spis »Moja mama«, ki je prisrčen, pa tudi nekoliko kritičen do mam. Ljubka Sorli pa je prispevala pesmico »Jezus, prijatelj otrok«. Glede na obhajanje leta ostarelih — a zakaj bi se bali besede stari? — najdemo v tej številki še več prispevkov na motiv odnosa med mladimi in starimi oziroma spoštovanja in obzira do starosti. Tako piše neka deklica o obisku otrok iz kolonije v domu za ostarele.

Poseben članek, ki ga je napisala Marija Perat, je posvečen stoletnici rojstva pesnika Alojza Gradnika, ponatisnjena pa je njegova pesem »V tujini«. Zora Saksida je zastopana z rubriko »Za višjo stopnjo« in z dvema prisrčnima pesmicama o ježkih. Ljuba Smotlak nadaljuje svoje »Tržaške sprehode«, ki so res zanimivi in prijetno pisani. Precej je drobnih prispevkov, razvedrilnih in poučnih, ki napravljajo številko pestro. Isto se lahko reče o ilustracijah, posebno o risbah, in še posebno tudi o pismih, polnih otroške vedrine in prisrčne odkritosti. Naj omenimo še dve pesmici, ki ju je uglasbil Ivan Bolčina, in ugankarski kotiček.

Kaj piše »Mladika«

■ nadaljevanje s 6. strani

prihodom, čutiti je bolnike, ki jih oskrbuje kancler Kajetan, zmedence, ki bi jih Tadej rad peljal na božjo pot, kmete, ki prinašajo na trg v mesto. Posamezni prizori pa so mojstrsko podani in nepozabni.

Jevnikar piše tudi o zaključeni prvi knjigi Primorskega slovenskega biografskega leksikona oziroma o njenem nastanku in o njenih odlikah in pomanjkljivostih.

Zanimiva je naravoslovna rubrika »Staro in novo o naravi in človeku«, pestrost in značaj pa dajejo reviji tudi rubrika »Pod črto«, »Antena«, »Ocene«, »Med nami«, »Čuk na Obelisku«, »V slovenska obzorja in čez« in »Pisma«. Kvalitetna prispevka tej številki sta pesem Ljubke Šorli »Pomlad, kje si?« in pesem Vladimira Kosa »Za okno po dežju«, čeprav čutimo v Kosovi pesmi že neko jezikovno togost kot posledico njegovega že tako dolgega bivanja daleč od domovine (na Japonskem). Številki je dodana kot navadno priloga z nadaljevanjem jezikoslovne razprave Pavleta Merkuja o slovenskih priimkih na zahodnem robu slovenskega narodnega ozemlja.

—O—

POSLANEC BRESSANI V DSI

■ nadaljevanje s 4. strani

letjih demokracije. Ob koncu je posegel v razpravo tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti Stoka, ki je izrazil željo, da bi z globalnim zakonom slovenska manjšina v Italiji uživala tiste pravice, ki jih ima italijanska v Jugoslaviji.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU FERDO KOZAK

PUNČKA

V soboto, 3. aprila 1982 ob 14. uri v Kulturnem domu v Trstu.

Anton Budin iz Mirna 80-letnik

V sredo, 31. marca, je v Mirnu dopolnil 80 let življenja Anton Budin, upokojeni mizarski mojster ter znan kulturni in javni delavec. Svojega osnovnega poklica se je izučil v Vižmarja pri Ljubljani, še kot zelo mlad pa je aktivno posegel v takratno razgibano prosvetno in športno delovanje v Mirnu. Po prvi svetovni vojni je kot nosilec glavnih vlog sodeloval pri domači igralski skupini, prav tako pri mirenških telovadcih, ki so bili v tistem času med najboljšimi na Goriškem. V družbi domačinov večkrat živo pripoveduje o svojih doživetjih iz časa fašizma, npr. o tistem, ko so ga v Tržiču, kjer je bil zaposlen v ladjedelnici, zaprli pod obtožbo protidržavne dejavnosti, a ga na srečo kmalu izpustili, ko je leta 1924 ob volitvah v poslansko zbornico lepil v Mirnu plakate slovenske narodne liste, so škvadrasti s pištolo streljali nanj, tako da jim je v zadnjem hipu ušel in se skril. V času med vojnami je bil zaposlen tudi v tovarni orgel »Cecilija« v Gorici in v zvezi s tem rad pripoveduje, kako so postavljali mogočne orgle v Drežnici, za katere je izdelal omaro.

Posebno jubilentovo veselje pa je vedno bilo petje, tako že pred vojno v domačem cerkvenem pevskem zboru, ki ga je vodil njegov brat Venček, kot tudi po vojni v mirenškem moškem prosvetnem pevskem zboru, kjer so ga izvolili za predsednika, kasneje pa za častnega predsednika. V cerkvenem pevskem zboru sodeluje še danes in nepogrešljiv je njegov delež pri nekaterih basovskih solih, zlasti pa pri petju Pasijona v domači cerkvi na oljčno nedeljo, ko mu je vedno dodeljena vloga velikega duhovnika. V Mirnu je tudi po zadnji vojni sodeloval v amaterski igralski skupini, dokler je ta še delovala, na raznih proslavah pa je večkrat nastopil kot govornik ali recitator. Po priključitvi Mirna k Jugoslaviji je bil med ustanovitelji mizarskega podjetja »Iztok Miren« in do upokojitve njegov obratovodja. Mizarskemu poklicu

je ostal zvest še po upokojitvi, saj je do nedavne, ko je bil operiran, redno pomagal zetu Vitku Cevdeku v njegovi mizarski delavnici na Peči.

Jubilanta odlikuje izrazit čut za družabnost, saj je v Mirnu nepogrešljiv zlasti v pevski družbi in na raznih domačih slovesnostih, ko s svojim pripovedovanjem anekdot, smešnic ali dogodkov iz preteklosti zna pritegniti pozornost

OBVESTILO NAROČNIKOM

Zaradi čedalje večjih tiskarskih stroškov smo sklenili nekoliko povišati naročnino za leto 1982. Letna naročnina bo od 1. januarja leta 1982 dalje znašala 18.000 lir. Za inozemstvo bo letna naročnina znašala 22.000 lir. Prepričani smo, da bodo naši naročniki upoštevali naše težave in nam kljub podražitvi ostali zvesti kot doslej.

UPRAVA NOVEGA LISTA

poslušalcev in ustvariti prijetno razpoloženje. Zelo rad tudi recitira, zlasti iz zakladnice slovenskih klasikov. Tesno v zvezi z njegovim družabnim čutom je Tonetova ljubezen do planin, kamor je zahajal vse življenje, saj se je še lani povzpел na Triglav in upa, da se bo tudi letos, kljub operaciji, ki jo je nedavno srečno prestal, mogel povzpeti na naše vrhove.

Slavljenju želimo ob visokem jubileju zdravja in pevskega veselja, zlasti pa moči, da bi še lahko pomagal v mizarski delavnici, ponovno obiskal naše prelepe gore in še dolgo razveseljeval domače in prijatelje!

M.

ŠPANIJA 82

V rajhu se tudi javno prične pogrom Judov. V takojmenovani kristalni noči med 9. in 10. novembrom nacisti razbijejo sinagoge, trgovine in stanovanja Judov kot odgovor na atentat, ki ga je dva dni prej napravil 17-letni begunec Grünspan na nemškega diplomata Von Ratha v Parizu. 12. novembra Hitler naloži nemškim Judom milijardne mark kazni, poleg tega pa morajo judje sami plačati škodo, ki jim je bila povzročena v kristalni noči, poravnati zavarovalnino, ki so jo plačale zavarovalnice. Praktično so izključeni iz gospodarstva, odstopiti morajo Nemcem svoja podjetja, prepovedano jim je obiskovati gledališča, koncerte in druge kulturne prireditve, niso se smeli več posluževati javnih prometnih sredstev. Prepovedani jim je vpis na univerze.

Z železom okovani škornji postajajo iz dneva v dan glasnejši. Druga svetovna vojna se bliža.

Kljub vsem tem dogodkom je bilo v dnevnikih dovolj prostora tudi za svetovno nogometno prvenstvo. Jugoslavija je izpadla v kvalifikacijah s Poljsko, Italija pa je 5. junija v Marseju odigrala prvo tekmo osmine finala z Norveško. V reprezentanci je tudi levo krilo Triestine Colaussi,

ki si je malo pred pričetkom prvenstva poškodoval nogo in bil prepričan, da ga Pozzo ne bo pozval. Toda brzojavka pride. Colaussi odšepa na železniško postajo. V Marseju je Colaussi le gledalec, njegovo mesto prevzame Ferraris II., ki že v drugi minuti doseže vodstvo. Toda Norveška izenači, potrebna sta podaljška, v katerem se izkaže sloviti Piola. 7 dni kasneje igra Italija v Parizu proti Franciji, ki je izločila v osmini finala Belgijo s 3:1. Colaussi je v ekipi in v 9. minuti doseže vodstvo. Rezultat zaokroži Piola še z dvema goloma. 16. junija igra Italija v polfinalu z Brazilijo. In spet je Colaussi strelec prvega zadetka, Meazza pa drugega.

Veliki finale za svetovni naslov igra Italija in Madžarska, ki je pred tem izločila Nizozemsko zahodno Indijo s 6:0, Švico z 2:0 in Švedsko s 5:1.

Finale je na stadionu Colombè v Parizu 19. junija. Francoskemu sodniku Capdevilleju se ekipi predstavi v postavi: Italija: Olivieri, Foni, Rava, Serantoni, Andreolo, Locatelli, Biavati, Meazza, Piola, Ferrari, Colaussi.

Madžarska: Szabo, Polgar, Biro, Salay, Szücs, Lazar, Sas, Vince, Sarosi, Zsengeller in Titkos.

Tudi v finalu Colaussi najde pot do gola že v prvih minutah. V 5. minuti 1:0 za Italijo, dve minuti kasneje Titkos izenači, toda v 16. je Italija znova v vodstvu s Piolo. Prvi polčas se konča pri stanju 3:1, kajti Colaussi je dosegel še en zadetek. Sarosi zniža v nadaljevanju na 3:2, Piola pa zapечат rezultat 8 minut pred koncem.

Italija je drugič svetovni prvak.

Vittorio Pozzo je v zmagovito enajsterico vključil tri igralce Interja, po dva Juventus in Bologne ter po enega Luccheseja, Rome, Lazia in Triestine.

Najboljši strelec prvenstva je bil s sedmimi zadetki Brazilc Leonidas, na 17-ih tekmah — tudi na tretjem svetovnem prvenstvu se nobeno srečanje ni končalo brez gola — so skupno dosegli 78 zadetkov. Od Italijanov je pet golov dosegel Piola, Colaussi 4, po enega pa Ferraris II. in Meazza.

1950 — Četrto svetovno prvenstvo v Braziliji. Posledice vojnih grozot so bile v Evropi, ki se je le polagoma dvigala iz ruševin z Marshallovim načrtom in si opomogla od prve lakote s pošiljkami UNRRE, še tako vidne, da je nujno organizacija prvega povojnega svetovnega prvenstva prešla v roke Južne Amerike, ki ji je svetovni spopad prizanesel. Tako je izbira padla na Brazilijo, državo še neizkoriščenih naravnih bogastev, ki je prav zaradi tega lahko prevzela tudi tedaj nelahko finančno breme. Še več. Brazilci so nalašč za Mun-

- Ti Jakec, ke vse znaš, dejmi ti povedat, kej je tu za ana reč ta koeksistenca! Kej je tu kašen nov virus al influenza al kej?
- Ma ne. Tu je ana politična reč; skori ku ana sort demokracija. Tu je taku ke kapitalizem jn komunizem pestijo aden družga pr miri jn si ne delajo vojske jn tudi med sabo kupavajo jn prodajajo vse sorte. Temu rečejo koeksistenca.
- Ben, kadar je mir jn ni vojske?
- Ja, ma tudi ke se aden družga obraja. Vidi, postaumo reč, zastran tistih štorij na Poljskem, tiste Solidarnosti, tistga generala Jaruzelskega ke je te la Amerika ustavet prodajanje žita Rusji jn še tolko drugeh dešpetov, je postalo nevarno za mir jn be lahko začelo kej pocat. Be blo nevarno tudi za mir jn za koeksistenco. Ma so skočili gor ameriški farmarji jn so rekli: »mi jemamo puhne magazine žita. Komu bomo prodali ves ta živež, če ga ne

prodamo Rusji?« Jn taku je mogu Reagan popestet jn ameriško žito bo še naprej rajžalo u Rusijo. Videš, tu je koeksistenca.

- Ma tudi Nemci jn Francozi niso teli delat Rusji nobenih dešpetov. Njem je šlo pej za tu, de be prodajali Rusji tehniko, aparate, tube jn vse sorte. Zatu ke če ne, be blo pr njeh več ledi brez dela ...
- Videš, vse tu je koeksistenca. Ma tudi Rusi be strašno radi prodajali u Evropo njeh gaš, ke ga jemajo strašno dosti. Bojo napelali ane tube ses Sibirijske vele u Francijo. Se zna, de tle je zraven vele kšeft; tehnologija, krediti, strokovnjaki jn vse sorte. Tle se gre za velike dnarje. Jn vse tu skupej je pej koeksistenca.
- Zastopem. Amerikancam pride prov, de Rusi ne prdelajo zadosti žita, ke taku lahko spraznejo svoje magazine. Prouzaprour so kontenti, de jemajo Rusi tašen režim, ke ne zna zrihtat prdelanje žita.
- Videš, kaku si lepu zastopu! Ma tudi Rusi so kontenti, de jemajo Amerikanci tašen režim, čem reč kapitalističen režim, ke ses svojem sistemom prdelajo zadosti žita za vseh. Ke če bi Amerikanci prdelavali žito po ruskem sistemu, be Rusi ne jemeli ki kupavat žito. Videš, taku se vse lepu zgliha. Jn tu je koeksistenca.
- Ma, dejmi zdej povedat, zakej se pej zmiram taku zmerjajo. Aden družmi očitajo, de prpraulajo vojsko, de so imperialisti, hegemonisti jn vse sorte. Jn zmiram je ki kašna podmornica ke špijonira, zmiram so kašni manevri, uni Gedafi se kar naprej zaganja, da bo začnu vojsko sez Ameriko, tam u Aziji se kar naprej strelajo jn povsod zgle da, de bo zdej, zdej počlo.

— E, Mihec moj, malo zastopeš od politike. Vse tisto zmerjanje je samo propaganda. Ke če ne be blo nevarnosti za vojsko, be lahko ledje rekli, de tudi ministri jn diplomati niso potrebni. Tiste lokalne vojske u Aziji in Afriki so pej potrebne za ponucat orožje, ke so ga puhni magazini. Ma orožje je treba delat naprej, zatu ke če ne be blo dosti ledi brez dela. Videš, jn vse tu skupej je pej koeksistenca.

—o—

† WALTER HALLSTEIN

Po daljši bolezni je umrl v Stuttgartu 81-letni Walter Hallstein, eden izmed pobudnikov in oblikovalcev evropskega združevanja. Hallstein je podpisal za Zvezno republiko Nemčijo pred 25-imi leti pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo ter Rimsko pogodbo o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti. Bil je prvi predsednik izvršne komisije Skupnosti. Gaston Thorn, ki predseduje sedaj komisiji Skupnosti, je objavil poslanico, v kateri se klanja spominu velikega evropskega moža.

SMRT PROF. LADA VAPETIČA

V Ljubljani je v 80. letu starosti umrl profesor dr. Lado Vavpetič, bivši dekan pravne fakultete v Ljubljani in redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Med drugo svetovno vojno je doktor Vavpetič bil član vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte in član Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta in delegat iz Slovenije na drugem zasedanju AVNOJA. Po vojni je bil minister za trgovino in oskrbo v prvi slovenski vladi.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

dial zgradili v Rio de Janeiru ogromen stadion, ki je še vedno največji na svetu, saj lahko sprejme 200 tisoč gledalcev. Poimenovali so ga po časnikarju Filhu, toda po svetu je zaslovel kot Maracana. Stadion je le nekaj sto metrov od piramide, ki so jo prebivalci Ria postavili v spomin na 17 brazilskih žrtev druge svetovne vojne.

Toda 1950 je predvsem leto izbruha korejske vojne, zaostitve spora med Vzhodom in Zahodom, sovjetskega pritiska na Jugoslavijo po resoluciji kominforma iz leta 1948 in izredno perečega begunskega vprašanja.

Nova, poveljna Evropa s številnimi mejnimi spremembami, se je še rojevala.

Krivci vojnih grozot so v Nürnbergu morali položiti račun. Toda niti tedaj, niti pod kopico dokazov, Göring, Hess, Ribentrop, von Keitel in ostali niso hoteli priznati svojih zločinov do človeštva.

Čeprav je bil spomin na grozote še živ, rane še nezaceljene, so se topovi znova oglasili, tokrat v Aziji. Vzrok: oborožena provokacija Severne Koreje, napadeni Seul zaprosi za mednarodno pomoč. Ameriški predsednik Truman, ki je takoj po izvolitvi obljubil pomoč vsem državam v boju za neodvisnost proti sovjetskemu imperializmu, doseže, da o korejskem vprašanju spregovori Varnostni svet Združenih narodov. V odsotnosti sovjetskega predstavnika Malika, ki se seje ni udeležil iz protesta, ker so v Združene države

4. SVETOVNO PRVENSTVO — Brazilija

Izločilni del

1. skupina

Brazilija - Mehika 4:0; Jugoslavija - Švica 3:0; Brazilija - Švica 2:2; Jugoslavija - Mehika 4:1; Brazilija - Jugoslavija 2:0; Švica - Mehika 2:1.

Lestvica: 1. Brazilija 5 točk; 2. Jugoslavija 4; 3. Švica 3; 4. Mehika 0.

2. skupina

Anglija - Čile 2:0; ZDA - Španija 1:3; Španija - Čile 2:0; ZDA - Anglija 1:0; Španija - Anglija 1:0; Čile - ZDA 5:2.

Lestvica: 1. Španija 6 točk; 2. Anglija 2; 3. Čile 2; 4. ZDA 2.

3. skupina

Švedska - Italija 3:2; Italija - Paragvaj 2:0; Švedska - Paragvaj 2:2.

Lestvica: 1. Švedska 3 točke; 2. Italija 2; 3. Paragvaj 1.

4. skupina

Urugvaj - Bolivija 8:0.

Lestvica: Urugvaj 2 točki, Bolivija 0.

Finalni turnir

Brazilija - Švedska 7:1; Urugvaj - Španija 2:2; Brazilija - Španija 6:1; Urugvaj - Švedska 3:2; Urugvaj - Brazilija 2:1; Švedska - Španija 3:1.

Končna lestvica: 1. Urugvaj 5 točk; 2. Brazilija 4; 3. Švedska 2; 4. Španija 1.

sprejeli nacionaliste kot predstavnike Kitajske, Varnostni svet proglasi Severno Korejo za napadalko. Obenem sklone poslati na Korejo mednarodni oddelek pod vodstvom generala Mc Arthurja. Proti severnim napadalcem se borijo vojaki 15-ih držav, ki septembra Severne Korejce potisnejo prav do meje s Kitajsko. Vojna se bo nadaljevala še tri leta, vse do premirja v Panmunjonu, ko bodo za mejo določili 38. vzporednik.

Jugoslavija je po Stalinovem izobčenju iz leta 1948 še vedno v središču svetovne pozornosti. Tedanji podpredsednik vlade in zunanji minister Edvard Kardelj v skupščini z zadovoljstvom ugotovi, da je klavarno propadel poskus politične osamitve Jugoslavije, za kar se je z gospodarsko blokado in drugimi pritiski trudila Sovjetska zveza. Na Madžarskem in v Češkoslovaški se vrstijo procesi proti titotom. Leto kasneje bosta pod to obtožbo ustreljena generalni tajnik češkoslovaške partije Slansky in zunanji minister Clementis. Jugoslavija je tudi tedaj v polemikah dokaj zmerna, saj Kardelj pred generalno skupščino Združenih držav ne omenja direktno Stalinovega napada na Jugoslavijo, ko trdi, da je vir nevarnosti za svetovni mir vedenje tistih, ki ne priznavajo enakopravnosti, ki ovirajo mirno sodelovanje in si jemljejo pravico do vmešavanja v notranje zadeve drugih.

(Dalje)